

Service menu

- [Press](#)
- [Karriär](#)
- [Kontakt](#)

SV

language dropdown

- [EN](#)
- [DA](#)
- [FI](#)
- [IS](#)
- [NO](#)

Main navigation

- [Nordiska ministerrådet](#)
- [Nordiska rådet](#)

Mega menu

SV

language dropdown

- [EN](#)
- [DA](#)
- [FI](#)
- [IS](#)
- [NO](#)

[Nordiska ministerrådet](#)

- [Nyheter från Nordiska ministerrådet](#)
  - [Vår vision 2030](#)
    - [Handlingsplan för Vision 2030](#)
  - [Ordförandeskapet](#)
    - [Ordförandeskapsprogram för Nordiska ministerrådet 2024](#)
  - [Organisation](#)
    - [Generalsekreteraren](#)
    - [Sekretariatet](#)
    - [Styrande dokument](#)
  - [De 12 ministerråden](#)
    - [Samarbetsministrarna](#)
    - [Ministerrådet för arbetsliv](#)
    - [Ministerrådet för hållbar tillväxt](#)
    - [Ministerrådet för digitalisering](#)
    - [Ministerrådet för fiske, vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk](#)
    - [Ministerrådet för justitiefrågor](#)
    - [Ministerrådet för kultur](#)
    - [Ministerrådet för jämställdhet och LGBTI](#)
    - [Ministerrådet för miljö och klimat](#)
    - [Ministerrådet för social- och hälsopolitik](#)
    - [Ministerrådet för utbildning och forskning](#)
    - [Ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik](#)
    - [Möten och referat](#)
  - [Institutioner](#)
    - [Nordisk kulturkontakt](#)
    - [Nordens hus i Reykjavik](#)
    - [Nordens hus på Färöarna](#)

- [Nordens institut i Grönland](#)
- [Nordens institut på Åland](#)
- [Nordens välfärdscenter](#)
- [NordForsk](#)
- [NordGen](#)
- [Nordic Innovation](#)
- [Nordisk Energiforskning](#)
- [Nordregio](#)
- [Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet](#)

[Om Nordiska ministerrådet](#)

- [Nordiska ministerrådets historia](#)
- [Budget](#)

[Nordiska rådet](#)

- [Nyheter från Nordiska rådet](#)

[Det parlamentariska samarbetet](#)

- [Nordiska rådets ärenden](#)
- [Nordiska rådets internationella samarbete](#)

[Presidentskapet](#)

- [Presidentskapsprogram för Nordiska rådet 2024](#)

[Organisation](#)

- [Rådsdirektören](#)
- [Sekretariatet](#)
- [Styrande dokument](#)

[Nordiska rådets medlemmar och utskott](#)

- [Alla medlemmar](#)
- [Presidium](#)
- [Utskottet för kunskap och kultur i Norden](#)
- [Utskottet för ett hållbart Norden](#)
- [Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden](#)
- [Utskottet för välfärd i Norden](#)
- [Kontrollkommittén](#)
- [Valkommittén](#)

[Sessioner och möten](#)

- [Protokoll och kommande möten](#)
- [Session 2024](#)
- [Temasession 2024](#)
- [Tidigare sessioner](#)

[Om Nordiska rådet](#)

- [Nordiska rådets historia](#)
- [Årsrapport](#)

[Aktuellt](#)

- [Alla nyheter](#)
- [Arrangemang](#)

[Aktuella initiativ](#)

- [Nordiska och baltiska demokratifestivaler 2024](#)

[Press](#)

- [Nordisk bildbank](#)
- [Karriär](#)

[Kunskap och tjänster](#)

- [Bo, jobba och studera i Norden](#)

[Publikationer](#)

- [Ge ut en publikation](#)

[Fakta och statistik](#)

- [Fakta om Norden](#)
- [Nordisk statistik](#)

[Stödmöjligheter](#)

- [Om stöd från Nordiska ministerrådet](#)
- [Anbud](#)
- [Gränshinderdatabasen](#)

[Om det nordiska samarbetet](#)

- [Det nordiska samarbetets historia](#)

[Nordiska rådets priser](#)

- [Miljöpriset](#)
- [Barn- och ungdomslitteraturpriset](#)
- [Litteraturpriset](#)
- [Filmpriset](#)
- [Musikpriset](#)

[Politikområden](#)

- [Miljö och klimat](#)
- [Kultur](#)
- [Lag och rätt](#)
- [Hållbar utveckling](#)
- [Digitalisering och innovation](#)
- [Barn och unga](#)
- [Se alla politikområden](#)

Service menu

- [Press](#)
- [Karriär](#)
- [Kontakt](#)

Search

Sök

Meny

Länkstig

1. [Hem](#)
2. [Hem](#)

Nordiska rådets historia

Fotograf

Johannes Jansson/norden.org

[Mail](#) [Facebook](#) [Linkedin](#) [Twitter](#)

Efter andra världskriget arbetade dåtidens politiker för ett starkare internationellt samarbete. Det var under den perioden som Förenta nationerna bildades, Europarådet skapades och de första stegen mot Europeiska unionen togs. Samtidigt fördes många diskussioner om ett mycket tätare nordiskt samarbete. Nordiska rådet grundades 1952 som ett resultat av dessa.

2007–2024

2007 – Ny rådsdirektör: Jan-Erik Enestam från Finland.

2007 – Ålandsdokumentet: Ålandsdokumentet är en beskrivning av initiativ som stärker de självstyrande områdena. Färöarna, Grönland och Åland har fått mer att säga till om i det nordiska samarbetet sedan Ålandsdokumentet antogs av samarbetsministrarna i Mariehamn på Åland den 5 september 2007.

2009 – Stoltenbergrapporten: Rekommendationer för nordiskt samarbete om utrikes- och säkerhetspolitik överlämnas till de nordiska utrikesministrarna vid ett extrainsatt utrikesministermöte i Oslo den 9 februari 2009. Rapporten är skriven av Thorvald Stoltenberg på uppdrag av ministrarna och innehåller 13 konkreta förslag.

2014 – Ny rådsdirektör: Britt Bohlin från Sverige.

2016 – Implementering av en ny utskottsstruktur i Nordiska rådet. Utskottsstrukturen ändras till fyra utskott: Utskottet för kunskap och kultur i Norden (UKK), Utskottet för ett hållbart Norden (UHN), Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden (UVU) och Utskottet för välfärd i Norden (UVN).

2017 – Bryssel: Nordiska rådet öppnar kontor i Bryssel. Syftet med kontoret är att följa EU-frågor av intresse för Nordiska rådet och att hålla kontakt med nordiska aktörer i Bryssel.

2017 – Arbetsordning uppdateras: Samiskt parlamentariskt råd och Ungdomens Nordiska råd får observatörs- respektive gäststatus på Nordiska rådets möten.

2018 – Internationell strategi: Nordiska rådets första internationella strategi antas på Nordiska rådets session 2017. Strategin prioriterar ett antal fokusområden för Nordiska rådets internationella arbete under femårsperioden 2018–2022 och en utvärdering av aktuella utrikespolitiska frågor.

2019 – Strategi för samhällssäkerhet: Nordiska rådets strategi för samhällssäkerhet antas på Nordiska rådets session i Stockholm i oktober 2019. Strategin sätter fokus på gemensamma utmaningar inom samhällssäkerhet och beredskap samt på vikten av demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, tillit och samarbete.

2021 – Ny rådsdirektör: Kristina Háfoss från Färöarna blir den första färöiska rådsdirektören och den första från kungariket Danmark.

2021 – Enestamrapporten: Tolv rekommendationer för nordiskt samarbete i kristider tas fram av Finlands tidigare försvarsminister Jan-Erik Enestam.

2024 – Nordisk ungdomsfond för klimat och biologisk mångfald: Unga kan ansöka om stöd för att arrangera eller delta i nordiska aktiviteter som främjar nordiska ungdomars engagemang i agendan för klimat och biologisk mångfald.

1989–2007

Samarbetet med Baltikum och Nordvästryssland utvidgas och stärks

Endast fem dagar efter Berlinmurens fall talade Nordiska rådets president Karin Söder om Europapolitik på Nordiska rådets extrasession i Mariehamn på Åland den 14 november 1989:

"Medan vi samlas här ljuder ropen på frihet och demokrati allt högre i de europeiska grannländerna där det hittills varit rätt sparsamt med den varan. Dessa rop på stöd från oss bättre lottade nordliga demokratier [...] Nordiska rådet kan inte förbli en ren åskådare inför denna process."

Nordiska rådet nöjde sig då heller inte med att vara åskådare. Redan 1990 – alltså innan Sovjetunionens upplösning och de baltiska ländernas återvunna självständighet – tog man kontakt med politikerna i Baltikum.

Redan i september 1989 hade den före detta statsministern Anker Jørgensen från Danmark föreslagit att en liten grupp parlamentsledamöter från Nordiska rådet skulle resa till dessa länder för att diskutera miljöfrågor. Det slutade med att fem parlamentsledamöter reste såväl till Moskva som till de baltiska huvudstäderna i oktober 1990.

Efter ett möte i Moskva på den resan noterade sekreteraren för den danska delegationen till Nordiska rådet:

"De konservativa krafterna är rätt starka för närvarande, även om de inte rymmer andra idéer än att man ska bli kvar i det gamla systemet."

Men det fanns andra krafter som ville ha ett systemskifte.

På Nordiska rådets session i Köpenhamn i slutet av februari 1991 deltog representanter från de baltiska republiker som månaden innan hade upplevt dramatiska händelser i Vilnius och Riga.

Efter självständigheten fick Nordiska rådet ett nära samarbete med den nya systerorganisationen Baltiska församlingen.

Så småningom uppnådde man även ett närmare samarbete med ryska parlamentariker.

1996 flyttade Nordiska rådets sekretariat från Stockholm till Köpenhamn till samma adress som Nordiska ministerrådets sekretariat.

Samarbetet utvecklas fortfarande och Nordiska rådet har etablerat kontakter med politiker i många länder utanför Norden.

Sedan 2007 har man således varit i kontakt med såväl oppositionen som regeringen i Belarus (Vitryssland).

1972–1989

Danmark går med i EG, men samtidigt stärks det nordiska samarbetet

Den danske statsministern Jens Otto Krag skrev lite bittert i sin dagbok den 18 februari 1972 om Nordiska rådets session i Helsingfors – två år efter att Nordek hade antagits för att kort därefter bli dödsdömt:

"Jag har deltagit i alla sessioner utom två eller tre. Vi flög dit upp, och hela planet var smockfullt med danska deltagare. Totalt är vi ungefär 90. Antalet stiger varje år i takt med att beslutens betydelse dalar."

Ett år senare hade Danmark blivit medlem i EG, och det fanns vissa som var rädda för att det skulle bli slutet på det nordiska samarbetet.

Men det kom nya impulser genom inrättandet av det mer förpliktande regeringssamarbetet i Nordiska ministerrådet.

Nordiska rådet fick samtidigt ett presidiesekretariat i Stockholm från 1971. Från och med 1973 infördes det även partigrupperingar i Nordiska rådet som komplement till organiseringen i nationella delegationer.

Beslutet om att grunda Nordiska Investeringsbanken ledde för första gången till en extra session för Nordiska rådet i november 1975. Nordiska Investeringsbanken fick sitt huvudsäte i Helsingfors i Finland.

På Nordiska rådets session i Köpenhamn 1976 talade Marjatta Stenius från Finland på finska, vilket vid den tidpunkten var emot arbetsordningen. Men det fick 1977 den effekten att man för framtida sessioner införde simultantolkning.

I slutet av april 1986 skedde det en allvarig olycka på kärnkraftverket i Tjernobyl i den norra delen av Ukraina. Katastrofen ledde till ett ökat fokus på miljöproblem även inom det nordiska samarbetet.

Nordiska rådet höll den första av två stora miljökonferenser i Sverige i september 1986 med deltagare från en rad länder i Öst- och Västeuropa. Temat var luftföroreningar.

Havsmiljön var i fokus på nästa konferens i Danmark i oktober 1989 och efter det har det varit ett stort fokus på miljön inom det nordiska samarbetet.

1953–1971

Finland kommer med och de första samnordiska rättigheterna införs

Nordiska rådets första session hölls den 13 februari 1953 på Christiansborg i Danmark.

Den tidigare (och kommande) danske statsministern Hans Hedtoft, som hade kommit med initiativet, valdes till Nordiska rådets första president.

Finland gick med först 1955, då det blev töväder i grannlandet Sovjetunionen efter Stalins död.

Även om Finland inte formellt deltog de första åren, så innehöll stadgarna en bestämmelse om att representanter för Finlands regering och riksdag kunde delta om de ville det.

Denna önskan uttalades den 28 oktober 1955, då den finska riksdagen enstämmigt antog en proposition från regeringen om Finlands medlemskap.

I samband med öppningen av den fjärde sessionen i Köpenhamn den 27 januari 1956 sa Nordiska rådets president, professor Bertil Ohlin från Sverige, följande:

"Vi har känt det som om en stol stod tom när inte Finland var med [...] Först nu är vår nordiska krets fulltalig."

Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden trädde i kraft den 2 juli 1954. Den blev en föregångare till den inre marknaden i EU med fri rörlighet för arbetstagare.

Störst betydelse fick det nog för Finland, som fortfarande var svårt märkt av kriget och de stora krigsskadestånden som man tvingades betala till Sovjetunionen.

1952 infördes passfrihet vid resor mellan de nordiska länderna och 1958 etablerades en mer omfattande nordisk passunion – en föregångare till dagens Schengensamarbete.

Det blev mycket lättare som nordbo att resa till de nordiska grannländerna.

1955 trädde en nordisk konvention om social trygghet i kraft.

Man hade parallellt fört förhandlingar om en tullunion eller gemensam marknad både på nordisk och på europeisk nivå, men i juli 1959 enades de nordiska regeringarna om att stryka dessa planer från den nordiska dagordningen.

Tio dagar senare gick Danmark, Norge och Sverige med i Europeiska frihandelssammanslutningen Efta. Finland blev associerad medlem 1961. Snart ansökte Danmark och Norge också om medlemskap i EG.

Den förändrade situationen med Efta och några nordiska länders första försök att komma med i EG bidrog till att skynda på önskan om ett fast fördrag om det nordiska samarbetet.

Det godkändes slutligen i Helsingfors den 23 mars 1962. Den "nordiska grundlagen" kallas därför för Helsingforsavtalet.

Man slog fast att Nordiska rådet bör ha möjlighet att yttra sig i frågor av principiell betydelse för det nordiska samarbetet.

1962 invigdes Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg.

Den 3 oktober 1966 undertecknades ett avtal om en nordisk kulturfond. Fonden upprättades särskilt för att ge stöd åt kulturprojekt som involverade minst tre nordiska länder.

I augusti 1968 invigdes Nordens hus i Reykjavik, ritat av den finske arkitekten Alvar Aalto.

1968 föreslog Danmarks borgerliga statsminister Hilmar Baunsgaard förhandlingar om ett nordiskt ekonomiskt samarbete och 1969 tog planeringen fart.

Nordek-planen, som skulle sätta upp ramarna för detta, antogs slutligen på Nordiska rådets session i Reykjavik i februari 1970.

Den 24 mars gjorde Finland dock klart att landet inte tänkte underteckna avtalet.

Finland ville inte med sina dåvarande nära band till Sovjetunionen bedriva ett nordiskt ekonomiskt samarbete med blivande EG-länder, som Danmark och Norge ju kunde bli vid den tidpunkten.

Från och med 1970 antog man bestämmelsen att representanter från Färöarna och Åland kunde delta i Nordiska rådet som medlemmar i den danska respektive den finska delegationen.

Från och med 1984 deltog också grönländska representanter i den danska delegationen till Nordiska rådet.

Före 1952

Efter flera misslyckade försök efter andra världskriget bildades Nordiska rådet 1952

Under åren fram till 1949 försökte politikerna att bilda en skandinavisk försvarsunion, men det misslyckades, då Danmark, Norge och Island valde att gå med i den västliga försvarsalliansen NATO.

I slutet av 1940-talet försökte man också samla Danmark, Norge och Sverige i en integrerad ekonomisk tullunion. Det lyckades inte heller.

Den dåvarande danska handelsministern Jens Otto Krag – senare statsminister de flesta av åren under perioden 1962–1972 – skrev bittert:

"På mitt kontor på handelsministeriet i Köpenhamn har jag ett skåp i vilket jag förvarar viktiga dokument. Här har jag en låda som bär namnet 'Undersökningar och referat rörande nordiskt ekonomiskt samarbete'. Den är alldeles proppfull. Den dignar av papper. Det finns ingen låda som heter 'Resultat av nordiskt samarbete', men om den fanns skulle den dessvärre vara, inte helt tom, men i alla fall betydligt mindre full."

Ur dessa två fiaskon växer dock en framgång.

Initiativet kom från den danske statsministern Hans Hedtoft, som på Nordiska interparlamentariska förbundets 28:e delegatmöte den 13 augusti 1951 föreslog att man skulle skapa ett organ, där nordiska parlamentariker regelbundet skulle kunna mötas för samråd – också med de nordiska regeringarna.

Under 1952 antogs förslaget av Danmark, Island, Norge och Sverige.

Litteratur och länkar

Mer information om Nordiska rådets historia:

- Frantz Wendt: Nordisk Råd 1952–1978, Nordiska rådet 1979
- Knud Enggaard (red.): 50 år. Nordisk Råd 1952–2002. Til nordisk nytte?, Nordiska rådet 2002
- Bengt Sundelius och Claes Wiklund (red.): Norden i sicksack. Tre spårbyten inom nordiskt samarbete, Santérus 2000
- Henrik S. Nissen (red.): Nordens historia 1397–1997, Nordiska ministerrådet 1997
- Bo Lidgaard: Jens Otto Krag, Gyldendal 2001
- Jens Otto Krag: Dagbog 1971–1972, Gyldendal 1973 och 1999

[Nordiska rådet](#)

[Det parlamentariska samarbetet mellan de nordiska länderna.](#)

Vad kan vi hjälpa dig med?

[Nordiska rådets priser](#)

- [Nordiska rådets priser](#)
- [Nordiska rådets miljöpris](#)
- [Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris](#)
- [Nordiska rådets litteraturpris](#)
- [Nordiska rådets filmpris](#)
- [Nordiska rådets musikpris](#)
- [Nordiska rådets medlemmar](#)
- [Nordiska rådets ärenden](#)

[Organisationer](#)

- [Organisationer](#)
- [Utskott](#)
- [Partigrupper](#)
- [Nationella delegationer](#)
- [Presidentskapsprogram](#)
- [Nordiska rådets sekretariat](#)
- [Ungdomens Nordiska Råd \(UNR\)](#)

- [Möten och referat](#)

[Nordiska rådets sessioner](#)

- [Nordiska rådets sessioner](#)
- [Nordiska rådets temasession 2024](#)
- [Nordiska rådets session 2023](#)
- [Nordiska rådets temasession 2023](#)
- [Nordiska rådets session 2022](#)
- [Nordiska rådets temasession 2022](#)
- [Nordiska rådets session 2021](#)

[Mer](#)

Relaterat innehåll

[14.05.23 | Information](#)

[Om Nordiska rådet](#)

[20.02.20 | Information](#)

[Om Nordisk Råds sessioner](#)

[22.01.20 | Information](#)

[Om Nordiska rådets president](#)

Nordiska rådets president väljs för ett kalenderår. Presidentskapet alternerar mellan länderna efter en särskild ordning.

[22.01.20 | Information](#)

[Om Nordiska rådets presidium](#)

[13.05.23 | Information](#)

[Om Nordiska rådets priser](#)

< >

Aktuellt

- [Nyheter](#)
- [Kalender](#)
- [Publikationer](#)
- [Ansök om stöd](#)
- [Om stöd från Nordiska ministerrådet](#)

Inblick

- [Integritetspolicy](#)
- [Tillgänglighetsredogörelse](#)
- [Designmanual](#)

Organisation

- [Nordiska ministerrådet](#)
- [Nordiska rådet](#)
- [Info Norden](#)
- [Organisationer](#)

Följ Nordiskt samarbete

- [Facebook](#)
- [LinkedIn](#)
- [Twitter](#)

Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet | Nordens Hus | Ved Stranden 18, 1061 København K, Danmark | [Kontakt](#) | [Om webbplatsen](#) | [Upplýsingar á føroyskum](#)